

Маски-шоу стоп: як захистити права підприємців?

Потужний середній клас – надійний плацдарм для розбудови держави. Основна його особливість у тому, щоб самому здобувати «місце під сонцем». І це завдяки власним здібностям і праці, а не за рахунок корупційних зв'язків.

Завдання держави в цьому випадку полягає у створенні належних законодавчих умов. Чимало підприємців скаржаться, що найбільше шкоди для бізнесу завдають несанкціоновані обшуки, вилучення серверів, первинної документації, котра потім може просто зникнути.

Із вседозволеністю правоохоронців почали боротись ще у 2017 році, коли був прийнятий закон щодо протидії тиску на бізнес – «Маски-шоу стоп». За законопроект №7275 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» проголосували 312 народних депутатів. Ухвалений документ реформував інститут обшуку і вилучення речей у власників підприємств під час досудового розслідування кримінальних проваджень. Він передбачає, зокрема, обов'язкову відеофіксацію обшуку в підприємств під час досудового розслідування.

Це надзвичайно важливий крок, щоб захистити бізнес від неправомірного тиску з боку правоохоронців та покращити інвестиційну привабливість України. Наша держава має бути територією справедливості та закону!

Нині силові структури працюють за відомим усім принципом, коли колективна відповідальність призводить до того, що відповідального за порушення законів знайти неможливо.

Коли приймали перший закон «Маски-шоу стоп», велася дискусія про те, щоб ввести персональну майнову відповідальність конкретних правоохоронців, які приходять на незаконний обшук, здійснюють незаконну виїмку документів; повторно порушують кримінальні справи, вилучають техніку підприємства. Фактично, цими діями вони блокують роботу всього підприємства.

4 листопада 2018 року набув чинності Закон України № 2548-VIII «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування», так званий закон «Маски-шоу стоп-2»

Відповідно до новацій, у разі закінчення строків досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня повідомлення особі про підозру (частина перша статті 219 Кримінального процесуального кодексу України) слідчий суддя може винести ухвалу про закриття кримінального провадження за клопотанням іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, або її представника.

Особиста відповідальність прибере бажання у недобросовісних правоохоронців займатися зловживаннями.

Притягнення порушників до відповідальності проходитиме за простою і логічною процедурою в 4 кроки.

Скарга підприємця чи особи на дії чи бездіяльність слідчого або прокурора. Рішення суду про задоволення скарги (у ньому зазначається обов'язковість службового розслідування). Безпосередньо службове розслідування.

4 Матеріальне або дисциплінарне стягнення.

Інша перевага – у разі явних порушень з боку слідчого чи прокурора, наприклад, помилково прийшли не на те підприємство чи повторно порушили справу за аналогічною фабулою, потерпілий зможе оскаржити незаконні дії в суді.

Ще однією новацією, яка захистить права підприємців, є норма про те, що конкретний слідчий або прокурор може бути притягнутий до відповідальності незалежно від спливу строків застосування та дії дисциплінарного стягнення.

Крім того, держава гарантує постраждалій особі відшкодування збитків у разі кримінального порушення або дисциплінарного проступку з боку слідчого чи прокурора.

З 15 грудня 2017 року в Україні набули чинності зміни до Кримінально-процесуального кодексу (КПК), згідно з якими учасникам обшуку надано право користуватись правовою допомогою адвоката на будь-якому етапі проведення обшуку. Наразі у КПК прописано, що:

- «Незалежно від стадії цієї слідчої дії слідчий, прокурор, інша службова особа, яка бере участь у проведенні обшуку, зобов'язані допустити на місце його проведення захисника чи адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями статті 50 цього Кодексу» (частина перша статті 236 КПК);

- «Слідчий, прокурор не має права заборонити учасникам обшуку користуватися правовою допомогою адвоката або представника. Слідчий, прокурор зобов'язаний допустити такого адвоката або представника до обшуку на будь-якому етапі його проведення» (частина третя статті 236 КПК).

Раніше право на правову допомогу під час обшуку було лише у підозрюваних (обвинувачених) у скоєнні злочину, а зараз на допомогу адвоката під час обшуку має право розраховувати значно більше коло осіб.

Ось як необхідно діяти під час обшуку:

- перевірити посвідчення правоохоронців;
- дізнатися про підставу обшуку (відповідне рішення суду);
- перевірити інформацію про залучених понять (ПІБ, місце проживання тощо);
- залучити адвоката;
- фіксувати на відеокамеру, диктофон дії правоохоронців.

Рекомендую завжди користуватись цим правом та вимагати допомоги професійного адвоката одразу ж після повідомлення Вам про обшук та перед його початком.

Нагадаю, що минулого року в рамках правопросвітницького проекту Міністерства юстиції «Я МАЮ ПРАВО!» був виділений окремий напрямок – захист підприємств від безпідставних обшуків з боку правоохоронців. Саме у його рамках розроблено та прийнято два закони – «Маски-шоу стоп» та «Маски-шоу стоп-2», які ввели низку новацій, що посилили відповідальність правоохоронних органів за порушення прав підприємців.

Захищайте свої права разом із Мін'юстом!

Станіслав Куценко - начальник Головного територіального управління юстиції у місті Києві